DÖNÜŞEN ULUSLARARASI SİSTEMDE

DEVLETLERİN DÜNYASI

BİLDİRİ ÖZETLERİ

15 – 16 EKİM 2018

EDİTÖRLER

Erdem DENK – Haldun YÜRÜMEZ

mülkiye uluslararası ilişkiler kongresi

dönüşen uluslararası sistemde devletlerin dünyası

15-16 ekim 2018
ankara üniversitesi
siyasal bilgiler fakültesi

siyasal bilgiler fakültesi
uluslararası ilişkiler bölümü

http://www.mulkiyeircongress.org
devletlerindunyasi@gmail.com

Dönüşen Uluslararası Sistemde
Devletlerin Dünyası Kongresi
Bildiri Özetleri
10 Ekim 2018

© 2018 AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayın No: 617
Ankara Üniversitesi Yayın No: 605
ISBN: 978-605-136-387-5

EDİTÖRLER Erdem Denk ve Haldun Yürümez

YAYINA HAZIRLAYAN Uğur Birdal

AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları
Fakülteler Mahallesi Cemal Gürsel Cad. 56/A 06590 Çankaya-Ankara
Tel: 0 312 595 12 00
E-posta: devletlerindunyasi@gmail.com
Web: www.mulkiyeircongress.org

DÖNÜŞEN ULUSLARARASI SİSTEMDE

DEVLETLERİN DÜNYASI

BİLDİRİ ÖZETLERİ

15 – 16 EKİM 2018

AÜ SBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Cebeci Yerleşkesi, Ankara

Akademik Danışma Kurulu

Prof. Dr. Funda KESKİN ATA, AÜ SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı
Prof. Dr. Hasan Ali KARASAR, Kapadokya Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Özlem TÜR, ODTÜ İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı
Prof. Dr. Haldun YALÇINKAYA, TOBB ETÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı
Prof. Dr. Melek FIRAT, AÜ SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. İlhan UZGEL, AÜ SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü (Emekli)
Prof. Dr. Çınar ÖZEN, AÜ SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Erel TELLAL, AÜ SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Erdem DENK, AÜ SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü

Kongre Hakem Kurulu

Her bildiri özeti 2'si Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden
diğeriyse Ankara Üniversitesi dışından olmak üzere
toplam 3 hakem tarafından incelenmiştir.

Kongre Düzenleme Kurulu

Doç. Dr. Erdem DENK, AÜ SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
Arş. Gör. Haldun YÜRÜMEZ, AÜ SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü

DÖNÜŞEN ULUSLARARASI SİSTEMDE

DEVLETLERİN DÜNYASI

15 – 16 EKİM 2018
AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi
Cebeci Yerleşkesi

BİRİNCİ GÜN **15 Ekim 2018 PAZARTESİ**				
09:00 – 09:30	Kayıt			
09:30 – 10:00	Açılış Konuşmaları: **Aziz Köklü Konferans Salonu**			
10:00 – 12:00	Açılış Oturumu: **Aziz Köklü Konferans Salonu**			
12:00 – 13:30	**Yemek Arası**			
	Salon 1	**Salon 2**	**Salon 3**	**Salon 4**
13:30 – 15:00	Oturum I	Oturum II	Oturum III	Oturum IV
15:00 – 15:30	**Kahve Arası**			
	Salon 1	**Salon 2**	**Salon 3**	**Salon 4**
15:30 – 17:00	Oturum V	Oturum VI	Oturum VII	Oturum VIII

İKİNCİ GÜN **16 Ekim 2018 SALI**				
	Salon 1	**Salon 2**	**Salon 3**	**Salon 4**
09:30 – 11:00	Oturum IX	Oturum X	Oturum XI	Oturum XII
11:00 – 11:30	**Kahve Arası**			
	Salon 1	**Salon 2**	**Salon 3**	**Salon 4**
11:30 – 13:00	Oturum XIII	Oturum XIV	Oturum XV	Oturum XVI
13:00 – 14:00	**Yemek Arası**			
	Salon 1	**Salon 2**	**Salon 3**	**Salon 4**
14:00 – 15:30	Oturum XVII	Oturum XVIII	Oturum XIX	Oturum XX
15:30 – 16:00	**Kahve Arası**			
	Salon 1	**Salon 2**	**Salon 3**	**Salon 4**
16:00 – 17:30	Oturum XXI	Oturum XXII	Oturum XXIII	Oturum XIV

BİRİNCİ GÜN

15 Ekim 2018

AÇILIŞ KONUŞMALARI	09:30 - 10:00	Aziz Köklü Konferans Salonu

AÇILIŞ OTURUMU	10:00 – 12:00	Aziz Köklü Konferans Salonu

Oturum Başkanı: Mehmet Ali AĞAOĞULLARI

Mehmet ÖZDOĞAN: *Tarihöncesi Dönemin Sonlarında Yönetim Erkinin Kurumsallaşması: Devletlerin Oluşumu*

Erdem DENK: *Sümer Kent-Devletlerinden Küresel Köye Devletler ve Hukukları*

İlhan UZGEL: *Küreselleşme, Kriz ve Devletin Yeniden Dönüşümü*

OTURUM I	13:30 – 15:00	Salon 1

Oturum Başkanı: Erel TELLAL

Ceyhun GÜRKAN: *Neoliberalizm, Yönetimsellik ve Devlet: Kemer Sıkma Politikaları Altında 2008 Krizi Sonrası Dönüşümler*

Yiğit KARAHANOĞULLARI: *Devletlerin Mali 'Sınır'ları*

Aslıgül SARIKAMIŞ KAYA: *European Union's Role in Global Governance of Development*

OTURUM II	13:30 – 15:00	Salon 2

Oturum Başkanı: Çınar ÖZEN

Şerif Onur BAHÇECİK: *Devletler Dünyasının Kuramı Realizm ve Hükümet-Dışı Aktörler (HDA)*

Efe BAŞTÜRK: *Söylemsel Konumlanma veya Poulantzasçı 'İstisnai Devlet' Kuramının Post-Yapısal Açıklaması*

Doğan Şafak POLAT: *Küreselleşme Etkisinde Ulus-Devletin Egemenliği ve Ulusal Güvenlik*

Kısmet METKİN: *Uluslararası Sistemin Doğası Üzerine: Anarşi, Devlet, Küreselleşme*

OTURUM III	13:30 – 15:00	Salon 3

Oturum Başkanı: Funda KESKİN ATA

Pınar GÖZEN ERCAN: *Egemenlik, Müdahale ve Uluslararası Ödevler Üçgeninde Koruma Sorumluluğunun Yerine Getirilmesi Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım*

Gönenç UYSAL: *War, State, Military in the Neoliberal Era: A Critical Approach to Precarious Soldier*

Gökhan GÜNEYSU: *Otonom Silah Sistemleri ile İlgili Olarak Güncel Devlet Pratiklerinin İncelenmesi*

OTURUM IV	13:30 – 15:00	Salon 4

Oturum Başkanı: Melek FIRAT

Yasemin ÖZDEK: *Otoriter Bir Yönetme Tekniği Olarak Olağanüstü Hâl*

Ulaş KARAN: *Küreselleşen Olağanüstü Hâl: İstisna Hâli ve İnsan Hakları*

Ece GÖZTEPE: *Olağanüstü Hâlin Olağanlaşması: Anayasal Devletten Sınırsız İktidara*

OTURUM V	15:30 – 17:00	Salon 1

Oturum Başkanı: Özge ÖZKOÇ

Melek MUTİOĞLU ÖZKESEN: *Tarım-Gıda Üretimi ve Devletin Dönüşümü*

Betül YAVUZ: *Bern Birliği'nden Fikri Mülkiyet Komitesi'ne: Hükümet-Dışı Aktörlerin Uluslararası Sistemde Artan Rolü*

Zerrin SAVAŞAN: *Dönüşen/Değişen Uluslararası Hukuk Alternatif Örgütlenme Biçimleri*

Vahit GÜNTAY: *Wallerstein'ın Merkez-Çevre İlişkisi Açısından Kapitalist Devrimler: Commonwealth Örneği*

OTURUM VI	15:30 – 17:00	Salon 2

Oturum Başkanı: Nuri YEŞİLYURT

Elif ŞİMŞEK ÖZKAN: *'Baba-Akım Uluslararası İlişkiler'in Devlet Anlatısının Eleştirisi: Toplumsal Cinsiyet Analiz Düzeyinde Feminist Devlet Kuramının İmkânı*

Yelda ERÇANDIRLI: *Devlet'in Marksist Eleştirisine Yeşil Bir Katkı: Toplum-Doğa İlişkisi Kapsamında Uluslararası İlişkiler Kuramında (Yeşil) Devlet'i Yeniden Düşünmek*

Klevis KOLASİ: *Uluslararası İlişkiler Teorisinde Devlet Kişiliği, Faillik ve Yapı Tartışması: Bilimsel Realizm Çerçevesinde Bir Değerlendirme*

Fazlı DOĞAN: *Uluslararası İlişkiler Disiplininde İkinci Devlet Tartışmasının Anlamı ve Bağlamı*

OTURUM VII	15:30 – 17:00	Salon 3

Oturum Başkanı: Gencer ÖZCAN

Ahmet Yusuf ÖZDEMİR: *Modern Savaşların 'Ötekileri': Yabancı Savaşçılar*

Serhat ERKMEN: *'Ölüler Yalan Söylemez': Yabancı Savaşçılar ve Türkiye Örneği*

Sıtkı EGELİ: *Devletler, Gelişen Teknolojiler ve Uluslararası İlişkiler*

OTURUM VIII	15:30 – 17:00	Salon 4

Oturum Başkanı: Barış TEKSOY

Devrim AYDIN: *Siyasal Suçun Sınırları ve Sonuçları*

Murat ÖNOK: *Uluslararası Ceza Yargısı Kuruluş ve Varlık Amaçlarına Ulaşmış Mıdır?*

Hasan SINAR: *Terörizmin Finansmanıyla Mücadele Yönünden Türk Mevzuatının Değerlendirilmesi*

İKİNCİ GÜN

16 Ekim 2018

OTURUM IX	09:30 – 11:00	Salon 1

Oturum Başkanı: Melek FIRAT

Hüsrev TABAK: *Kozmopolitan Sosyoloji ve Uluslararası'sız Uluslararası İlişkiler*

A.Celil KAYA: *Ulus-Ötesi İnsan Hareketliliğinin Ulus-Devlet Egemenliği Üzerindeki Etkisi*

Menent SAVAŞ CAZALA: *Küreselleşme Çağında Duvarlar*

Yusuf Can GÖKMEN ve Zeynep Selin BALCI: *Dönüşen Küresel Sistemin Yeni Oyuncuları Kentler: İnsani Güvenlik Bağlamında Bir Bakış*

OTURUM X	09:30 – 11:00	Salon 2

Oturum Başkanı: Çınar ÖZEN

Ersin EMBEL: *Soğuk Savaş Döneminde Avrupa'da Federalizm Hareketi*

Taylan Özgür KAYA: *Devletler Dünyasında Orta Ölçekli Bir Güç Olarak Avrupa Birliği*

A. Aslı BİLGİN: *Avrupa Birliği'nden Ulus-Devlete Geri Dönüş mü?*

Erdem TEKÇİ: *Sermayenin Uluslararasılaşması Çerçevesinde AB'nin Euro Krizi Sonrasında Geçirdiği Teknokratik Otoriter Dönüşüm*

OTURUM XI	09:30 – 11:00	Salon 3

Oturum Başkanı: Devrim AYDIN

Türkan Banu GÜLER: *Helenistik Dönemde Polisler Arası Uyuşmazlıkların Çözümünde Bir Sistem: Ksenoi Dikastai (Yabancı Yargıçlar)*

Didem KAYALI: *Değişen Dünya Düzeninde Devletsiz Hukuk Sistemleri*

Hande ÜNSAL: *Milletlerarası Nitelikli Uyuşmazlıkların Çözümünde Devlet Yargısı Dışı Bir Uyuşmazlık Çözüm Yöntemi Olarak Tahkim*

Barış TEKSOY: *Vatandaşlık Kazanma ve Devlete Bağlılık*

OTURUM XII	09:30 – 11:00	Salon 4

Oturum Başkanı: Erel TELLAL

Burcu ÖZDEMİR: *Sovyetler Birliği'nde Din Karşıtı Mücadele ve Komsomol*

Erel TELLAL: *Sovyet Sonrasında Rusya'da Dinin Rolü*

Aslı ÇOMU: *Afganistan'da Devlet İnşası ve Dinin Rolü*

Atay AKDEVELİOĞLU: *Şii Siyaset Teorisi ile İran'da İktisadi Yapı İlişkisi*

OTURUM XIII	11:30 – 13:00	Salon 1

Oturum Başkanı: Özge ÖZKOÇ

Ezgi Fulya AKKUŞ: *Karşılaştırmalı Anayasa Hukukunda Azınlık Hakları*

Boran A. MERCAN: *Terörizmde Duygulanımlar*

Gonca ÜNAL: *Uluslararası İnsancıl Hukukun Yaratımı ve Uygulamasına Silahlı Devlet-Dışı Aktörlerin Dâhil Olma Durumu: 'Deed of Commitment' Örneği*

Semih AYSAL: *Otonom Silahların Kullanımının Uluslararası Hukuk Açısından İncelenmesi ve Uluslararası İlişkilere Olası Etkileri*

OTURUM XIV	11:30 – 13:00	Salon 2

Oturum Başkanı: Aykut ÇELEBİ

Sanem BAYKAL: *Brexit Bağlamında Avrupa Birliği'nin Üye Olan ve Üyelikten Ayrılan Ülkelerin Egemenliklerini Dönüştürücü Etkisi*

Çiğdem NAS: *Brexit Sürecinde AB'de Farklılaştırılmış Entegrasyon ve Egemenliğin Dönüşümü*

Hatice YAZGAN: *Post-Truth Çağında Avrupa Birliği ve Egemenlik Kavramı: Brexit Örneği Üzerinden Bir Analiz*

OTURUM XV	11:30 – 13:00	Salon 3

Oturum Başkanı: Funda KESKİN ATA

Gökçe TOPALOĞLU: *Uluslararası Hukukta Ülke-Dışı (Extra-Territorial) Sığınma Kavramı*

Ülkü HALATÇI ULUSOY: *Uluslararası Hukukta Bir Boşluk: İklim Değişikliği Göçmenleri*

Neva Övünç ÖZTÜRK: *Korumadan Krize, Sorumluluk Paylaşımından Sorumluluk Aktarımına: Uluslararası Mülteci Hukukunun Değiş(k)en Yüzlerinin Çatışması*

OTURUM XVI	11:30 – 13:00	Salon 4

Oturum Başkanı: Nuri YEŞİLYURT

Mustafa Serhat KAŞIKARA: *Jean Baudrillard'nın Simülasyon Teorisi Çerçevesinde Devlet ve Sistemin Meşruiyeti*

Yusuf Mehmet AKAY ve Metin ÖZKARAL: *Aydınlanma Paradigması ve Modern Devlet Üzerine Bir Tartışma*

Bülent ŞENER: *'Egemenlik', 'Sınırlar' ve 'Devlet'in Topolojisi: Janus'un İki Yüzü*

Altan AKTAŞ: *Uluslararası Hiyerarşik Yapıda Devlet Egemenliği Yorumları: Başarısız Devletler Söylemi*

OTURUM XVII	14:00 – 15:30	Salon 1

Oturum Başkanı: Erel TELLAL

Umut BEKCAN: *Stalin Döneminde Sovyet Dış Politikası İdeolojiden Saptı mı?*

Nasuh SOFUOĞLU: *A Russian Quest for Identity: A Constructivist Narrative*

Volkan ÖZDEMİR: *Avrasya Ekonomik Birliği: İktisadi Bütünleşme mi Siyasi Öncelik mi?*

Merve AYTAÇ: *Rusya, Suriye ve Batı Üçlemesinde Etkin Faktör Olarak Devlet*

OTURUM XVIII	14:00 – 15:30	Salon 2

Oturum Başkanı: Nuri YEŞİLYURT

Nurdan Selay BEDİR: *Liberal Demokraside Gerilimler: İspanya'da Toplumsal ve Siyasi Taleplerin Dönüşümü*

Ceren GÜRSELER ÖZBİLGİÇ: *Hakikat Ötesi Dönemde Afrika'da Devletin Sorunsal Olgusu: Batı Sahra, Somaliland, Somali ve Libya Örnekleri*

Özge ÖZKOÇ: *Mısır'da Otoriter Rejimin Sürekliliği: Ordu-Sivil İlişkisi Üzerine Tarihsel Bir Değerlendirme*

OTURUM XIX	14:00 – 15:30	Salon 3

Oturum Başkanı: Gökhan ERDEM

Gökhan ERDEM: *Osmanlı Modernleşmesinin Doğuşunda Diplomasinin ve Diplomatik İlişkilerin Rolü*

İrşat SARIALİOĞLU: *Osmanlı Modernleşmesinde Diplomatların Rolüne Yeni Bir Bakış: Canning ve Tanzimat*

Hamit KARASU: *Ulus-Devlet Oluşumu Çerçevesinde Osmanlı Ayanlarına Yeni Bir Perspektif Denemesi*

Rumeysa KALEM: *Mısır Sorununun (1831-1841) Osmanlı Askeri Modernleşmesine Etkisi*

OTURUM XX	14:00 – 15:30	Salon 4

Oturum Başkanı: Atay AKDEVELİOĞLU

Merve ÖZDEMİRKIRAN EMBEL: *Transnasyonal Bir Aktör Olarak İş Dünyasının Türk Dış Politikası'na Etkileri: TÜSİAD ve MÜSİAD Örnekleri*

Şerif Onur BAHÇECİK: *Türkiye'nin Diaspora Oluşturma Stratejisi: Liberal Özneler Yaratmak*

Radiye Funda KARADENİZ: *Suriye İç Savaşı'nda Türkiye ve Suriye Türkmenleri: Gönülsüz Akraba Devlet'ten Aktif Akraba Devlet'e Dönüşüme Eleştirel Bir Bakış*

Gonca OĞUZ GÖK: *Türkiye'nin Ortadoğu Politikasının Ulus-Ötesi Dinamiklerini Anlamak: İnsaniyetçilik ve İnsani Yardım Örgütleri Üzerine Bir İnceleme*

OTURUM XXI	16:00 – 17:30	Salon 1

Oturum Başkanı: Klevis KOLASİ

Canan TAŞCI: *2000'li Yıllarda Çin'in Güneydoğu Asya Ülkelerine Yönelik Dış Politikası*

Tolga BİLENER: *Dış Politika Analizinde Yumuşak Güç-Keskin Güç Karşılaştırması: Çin Örneği*

OTURUM XXII	16:00 – 17:30	Salon 2

Oturum Başkanı: Gökhan ERDEM

Seven ERDOĞAN: *Ulus-Altı Aktörlerin Dış Politika Davranışlarını Açıklamaya Yönelik Alternatif Bir Kavram: Paradiplomasi*

Ebru OĞURLU: *Post-Vestfalyan Dönemde Diplomasi: Avrupa Birliği Örneği*

Ali Engin OBA: *Devletin Ayrılmaz Parçası: Diplomasi*

Md Mahmudur RAHMAN: *'Speech Act' for Winning Election: A Discourse Analysis of US Leaders' Public Speeches in 2004 and 2008 Presidential Elections in Securitization Theory Perspective*

OTURUM XXIII	16:00 – 17:30	Salon 3

Oturum Başkanı: Özge ÖZKOÇ

Zeynep ARIKANLI: *Bir 'İstisna Hali' Olarak Musul Sınırı: 1918-1926*

Coşkun TOPAL: *Yeni Devlet Kurma Sürecinde Yön Arayışları: Moskova Antlaşması Örneği*

Melek FIRAT: *Soğuk Savaş'ta Orta Doğu Siyasetinde Rekabetin İki Unsuru: Mısır ve Türkiye*

OTURUM XXIV	16:00 – 17:30	Salon 4

Oturum Başkanı: Atay AKDEVELİOĞLU

Ali Faik DEMİR ve Yeliz KULALI: *Mikro Devletler ve Türk Dış Politikası Açısından Konumları*

Nuri YEŞİLYURT: *Siyasi Kriz, Rejim Stratejileri ve Dış Politika: 2011 Sonrası Türkiye-Mısır İlişkileri*

Erol KALKAN: *Europeanization In Question: Analysis of the Impact of Quality and Peace of EU-Turkey Relation on Turkey's Cyprus Policy*

KATILIMCI LİSTESİ

1. A.Celil KAYA, Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Programı
2. Ahmet Yusuf ÖZDEMİR, Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Programı
3. Ali Engin OBA, Prof. Dr., Çağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
4. Ali Faik DEMİR, Doç. Dr., Galatasaray Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
5. Altan AKTAŞ, Arş. Gör., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
6. Aslı BİLGİN, Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, Kamu Hukuku Bölümü
7. Aslı Emine ÇOMU, Dr. Öğr. Üyesi, Çukurova Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
8. Aslıgül SARIKAMIŞ KAYA, Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
9. Atay AKDEVELİOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
10. Barış TEKSOY, Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
11. Betül YAVUZ, Arş. Gör., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
12. Boran A. MERCAN, Dr., Ankara Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü
13. Burcu ÖZDEMİR, Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Tarih Bölümü
14. Bülent ŞENER, Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
15. Canan TAŞCI, Öğr. Gör., KTO Karatay Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu Hazırlık Eğitimi Bölümü
16. Ceren GÜRSELER ÖZBİLGİÇ, Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
17. Ceyhun GÜRKAN, Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Maliye Bölümü
18. Coşkun TOPAL, Prof. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekan Vekili
19. Çınar ÖZEN, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
20. Çiğdem NAS, Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
21. Devrim AYDIN, Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
22. Didem KAYALI, Dr. Öğr. Üyesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
23. Doğan Şafak POLAT, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
24. Ebru OĞURLU, Doç. Dr., Lefke Avrupa Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
25. Ece GÖZTEPE, Prof. Dr., Bilkent Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dekanı
26. Efe BAŞTÜRK, Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
27. Elif ŞİMŞEK ÖZKAN, Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
28. Erdem DENK, Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
29. Erdem TEKÇİ, Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Avrupa Birliği ve Uluslararası Ekonomik İlişkiler Programı
30. Erel TELLAL, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
31. Erol KALKAN, Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü

32. Ersin EMBEL, Dr., Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
33. Evren BALTA, Doç. Dr., Özyeğin Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
34. Ezgi Fulya AKKUŞ, Arş. Gör., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
35. Fazlı DOĞAN, Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
36. Funda KESKİN ATA, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
37. Gencer ÖZCAN, Prof. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
38. Gonca OĞUZ GÖK, Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
39. Gonca ÜNAL, Arş. Gör., Hitit Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
40. Gökçe TOPALOĞLU, Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
41. Gökhan ERDEM, Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
42. Gökhan GÜNEYSU, Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
43. Gönenç UYSAL, Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
44. Hamit KARASU, Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tarih Bölümü
45. Hande ÜNSAL, Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
46. Hasan SINAR, Doç. Dr., Altınbaş Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
47. Hatice YAZGAN, Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
48. Hüsrev TABAK, Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
49. İlhan UZGEL, Prof. Dr. (Emekli), Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
50. İrşat SARIALİOĞLU, Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
51. Kısmet METKİN, Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
52. Klevis KOLASİ, Dr. Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
53. Md Mahmudur RAHMAN, Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Programı
54. Mehmet Ali AĞAOĞULLARI, Prof. Dr. (Emekli), Ankara Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
55. Mehmet ÖZDOĞAN, Prof. Dr. (Emekli), İstanbul Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü
56. Melek FIRAT, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
57. Melek MUTİOĞLU ÖZKESEN, Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Bölümü
58. Menent SAVAŞ CAZALA, Doç. Dr., Galatasaray Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
59. Merve AYTAÇ, Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
60. Merve ÖZDEMİRKIRAN EMBEL, Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
61. Metin ÖZKARAL, Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
62. Murat ÖNOK, Dr. Öğr. Üyesi, Koç Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
63. Mustafa Serhat KAŞIKARA, Doktora Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukuku Ortak Doktora Programı
64. Nasuh SOFUOĞLU, Arş. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
65. Neva Övünç ÖZTÜRK, Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
66. Nurdan SELAY BEDİR, Arş. Gör., ODTÜ, Avrupa Çalışmaları Merkezi

67. Nuri YEŞİLYURT, Dr., Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
68. Özge ÖZKOÇ, Dr., Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
69. Pınar Gözen ERCAN, Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
70. Radiye Funda KARADENİZ, Dr., Gaziantep Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
71. Rumeysa KALEM, Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, Tarih Bölümü
72. Sanem BAYKAL, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
73. Semih AYSAL, Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Programı
74. Serhat ERKMEN, Doç. Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
75. Seven ERDOĞAN, Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
76. Sıtkı EGELİ, Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
77. Şerif Onur BAHÇECİK, Dr. Öğr. Üyesi, ODTÜ, Uluslararası İlişiler Bölümü
78. Taylan Özgür KAYA, Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
79. Tolga BİLENER, Dr., Galatasaray Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
80. Türkan Banu GÜLER, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, Tarih Bölümü
81. Ulaş KARAN, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
82. Umut BEKCAN, Dr. Öğr. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
83. Ülkü HALATÇI ULUSOY, Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
84. Vahit GÜNTAY, Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
85. Volkan ÖZDEMİR, Dr., Enerji Piyasaları ve Politikaları Enstitüsü
86. Yasemin ÖZDEK, Prof. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
87. Yelda ERÇANDIRLI, Dr. Öğr. Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
88. Yeliz KULALI, Dr. Öğr. Üyesi, Galatasaray Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
89. Yiğit KARAHANOĞULLARI, Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Maliye Bölümü
90. Yusuf Can GÖKMEN, Arş. Gör., Ege Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
91. Yusuf Mehmet AKAY, Arş. Gör., Karabük Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
92. Zerrin SAVAŞAN, Dr., Selçuk Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
93. Zeynep ARIKANLI, Dr., Galatasaray Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
94. Zeynep Selin BALCI, Arş. Gör., Ege Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü

mülkiye uluslararası ilişkiler kongresi
Dönüşen Uluslararası Sistemde Devletlerin Dünyası
15 - 16 Ekim 2018/Ankara

Wallerstein'in Merkez-Çevre İlişkisi Açısından Kapitalist Devrimler: Commonwealth Örneği

Vahit GÜNTAY
Karadeniz Teknik Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü

Kapitalizmin nüfuzu ve uluslararası sistemin özgünlüğü açısından üretim ilişkilerinin analizi birçok araştırmacının ilgi odağı olmaya devam etmektedir. Kapitalizmin yükselişi, Marksist temellerin beklediği bir proleter devrim yerine farklı coğrafyalardaki ülkeler arasında iş bölümünün artmasına neden olmuştur. Elbette artan bağımlılık ile birlikte ülkeler arasındaki kapital farklılığı artmış ve Wallerstein'ın üzerinde durduğu dünya sistemi yaklaşımına da ışık tutmuştur.

İngiltere başta olmak üzere Atlantik ülkelerinin ticaret hareketlerini kontrol ettiği bir merkez anlayışı, gücü gönüllü olarak ABD'ye devretmiştir. Merkez ülkelerin geçmişten gelen güç dinamizmi de bu gönüllü işbirliğinden kaynaklanmaktadır. II. Dünya Savaşı ile birlikte yıpranma katsayısını son safhalarına ulaştıran Avrupa ve özelde İngiltere, üstünlüğü ABD'nin gözetimine bırakmıştır. Kamuoylarından daha çok liderlerin ve yükselen ekonomilerin ABD'yi merkezin ana aktörü haline getirişi işin ilgi çekici tarafıdır. Wallerstein'ın geniş kapsamlı teorisi ve onu takip eden *dünya sistemcileri,* kapitalizmin bir dünya sistemi oluşturduğu yönünde ortak düşünceyi de bu yönüyle paylaşmaktadırlar.

Merkez-çevre ilişkisinde dünya ekonomisinin çevresine dahil olan ülkelerin bilinçli olarak bir geriletilmeye tâbi tutulduğu konusu ise hala tartışma konusudur. Çevre ülkeler açısından bu toplumların kapitalizmle yoğrulması hammadde üretimi açısından önemlerinin devam etmesine de neden olmuştur. Tarihsel bütünlük içerisinde çevre ülkeleri etkileyen tek

bir yönetim vardır ve bu durum benimsenmemiş olabilir. Günümüzde bu durum çok farklı odakların yer aldığı bir merkez-çevre ilişkisini ortaya çıkarmıştır. Çok-merkezli bir anlayışın bağımlı olduğu en önemli değişken ise ekonomi olarak ele alınmaktadır. Dünya-sistemi içerisinde kapitalist pazarın bir parçası haline gelerek çevreleşen coğrafyalar bugün açık bir şekilde ayırt edilebilmektedir.

Kapitalist dünya-sisteminin göstermiş olduğu gelişme farklı devletlerin niteliğini de belirlemiştir. Her ne kadar iktisat bilimi açısından korumacı denemeler ortaya çıkmış olsa da geriye dönüş bazı coğrafyalar için mümkün olmamıştır. Bu açıdan bakıldığında özellikle merkez-çevre ilişkisindeki ana parametre ekonomidir. Elbette Wallerstein'ın ortaya atmış olduğu merkez-çevre ilişkisi ve bu yaklaşımı yoğuran dünya-sistemciler açısından zaten ana faktör ekonomidir. Fakat günümüz açısından başta *Commonwealth* gibi birlikteliklerin doğasını sadece ekonomiyle açıklamak da oldukça yetersiz kalacaktır. Özellikle ekonomi temelli bakış açısı olarak dünya-sistemiyle özdeşleşen Wallerstein, siyasal ve sosyal faktörleri göz ardı etmekte ısrarcıdır. Doğal olarak özellikle Marksist geleneği devam ettiren düşünürler zaten bu tür faktörleri dikkate almamaktadır fakat siyasal hareketlerin özgürleştirici bir derinliğe sahip oldukları günümüz dünyası için bir realite olma yolunda hızla ilerlemektedir.

Bu çalışma açısından toplumsal değişimin dış faktörlere bağlandığı ve uluslararası ekonomik ilişkilerin önceliğini ele alan dünya-sistemcilerinin savları karşısında *Commonwealth* örneği değerlendirilmektedir. Sanayileşme sürecinin İngiltere gibi coğrafyalarda daha özgür bir toplum ortaya çıkardığı görüşü ve ortaya konulacak veriler bu konuda oldukça belirleyicidir. Siyasal sistemlerin oluşumu her ne kadar toplumların iç dinamikleriyle alakalı olsa da *Commonwealth* gibi özgün bir örneğin ayakta kalışı ve kimilerine göre önemli bir güç, kimilerine göre önemli bir simge olarak etki boyutu kapitalist devrimler açısından inceleme konusudur.

Commonwealth eğer bir toplum bütünlüğü olarak ele alınacaksa yapısal olarak bir analize de tâbi olabilecektir. Dünya-sistemi açısından kültürel faktörlerin göz ardı edilmesi ortaya çıkacak analiz bakımından daha somut olarak değerlendirilebilir. Özellikle çevre ülkelerin etkinlik

açısından merkeze bağlı olması ekonomik nedenlere bağlı gibi gözükse de *Commonwealth* gibi örnekler tersine bir duruma da işaret etmektedir. Modern toplumların siyasal sistemlerinin çeşitlilik göstermesi de ekonomik tespitler açısından bazen yetersiz kalmaktadır. Siyasal yapıları biçimlendiren elbette toplumsal ilişkiler ağıdır ve kapitalist devrimler bu dinamizmin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Barrington Moore, siyasal olarak değişimlerin beşiğine tarımda yaratılan üretim artığını adapte etmekte ve ticarileştirilen bu artığın denetlenmesinin önemine dikkat çekmektedir. *Commonwealth'ın* İngiltere'nin etrafında bir ittifak gibi gözükmesinde ya da merkez-çevre ilişkisinin farklı bir boyutu gibi hissedilmesinde bu tespit önemlidir. Tarih içerisinde aynı şekilde İngiltere için de devlet dışında oluşan ve devlete karşı meydana gelen bir dönüşümden bahsedebiliriz fakat *Commonwealth* saygınlığını ve simgesel olarak bağlılığını merkez açısından hep sürdürmüştür. Brexit sürecine yüklenen anlamın temelinde ise kapitalist devrimlerin etkisinin olduğu hala tartışılagelmektedir.

Avrupa Birliği'ne karşılık tartışma konusu olan ve belki de tercih edilen bir *Commonwealth* gerçeği önemli bir argümandır ve bu konuda destekleyici veriler mevcuttur. Merkez-çevre ilişkisi tarih içerisinde sömüren-sömürülen anlaşmazlığını kendine referans alırken, ortaya çıkan kapitalist devrimler İngiltere gibi pragmatist bir ülkeyi daha keskin kararlar alınması yönünde ikna etmiştir. Birleşik Krallık'ın 1973'ten beri süren Avrupa Birliği süreci *Commonwealth* ile mukayese edilebilir mi sorusu da bu çıkarımdan yola çıkarak çalışmanın temel sorusu haline gelmiştir. Küreselleşme adına bir çözülme içermeyen İngiltere'nin atmış olduğu adımlar merkez-çevre ilişkisi adına bir dış politika tezahürüdür. *Commonwealth* gibi bir birlikteliğin alternatiften daha çok İngiltere gibi ülkelerin gündeminde sosyal bir gerçeklik olarak da sivrildiğini göz ardı etmemekte fayda vardır. Bazı ülkeler kültürel ve genetik kodlarından etkilenmektedir ve ekonomizmin açıklayamadığı ya da açıklamaktan imtina ettiği bu kodlar kapitalist devrimlerin sunduğu imkanları avantaja dönüştürmeye başlamıştır.

Devletlerin gözetiminde gerçekleştirilen kapitalist devrimlerde demokrasi bir ideal olarak ya da nihai amaç olarak sunulmamaktadır. Sosyo-politik ve ekonomik dönüşümleri gerçekleştiren bir bütünlüğe

sahiptir kapitalizm. Bunun farkında olan merkez-çevre ilişkisi merkez adına ilerlemektedir. Devlet göründüğünün aksine daha merkezileşmekte, çıkarlarını optimal hale getirmeye gayret etmektedir.

Ticaret ekonomisi *Commonwealth* gibi birliktekilerde bu merkeziyetçiliği güçlendirmektedir. İngiltere gibi ülkelerin de bu coğrafyalarda etkinliği artmaktadır. Bu çalışma dahilinde merkez-çevre kavramı inşacı yaklaşımlarla da yakınlaştırılarak gelişimini sürekli hale getirmek isteyen İngiltere gibi bir örnekle açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dünya-sistemi, Commonwealth, kapitalist devrimler, küreselleşme, kapitalizm.